

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2009 – Volume 18, Issue 2, pp. 110–112
URN:NBN:NL:UI:10-1-100071

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Igitur, Utrecht Publishing & Archiving
Services in cooperation with Utrecht University of
Applied Sciences, Faculty of Society and Law

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Jan Steyaert is lector bij Fontys hogeschool Sociale
Studies, (bijzonder) hoogleraar bij University of
Southampton en de master sociaal werk van de
Universiteit Antwerpen. Hij is te bereiken via
j.steyaert@fontys.nl, zijn publicaties staan full-text
op www.steyaert.org/jan/publicaties/.

NEWS HIGHER SOCIAL EDUCATION HET OPEN INFORMATIELANDSCHAP VAN DE SOCIALE PROFESSIONAL

JAN STEYAERT

Het past om deze tekst te beginnen met felicitaties aan dit tijdschrift. Niet omwille van de naamswijziging van *Sociale Interventie* naar *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, toch alweer de vierde naam voor het tijdschrift. Eerder heette het immers *TVA: tijdschrift over theorie en onderzoek, praktijk en beleid van hulpverlening* (sinds 1987) en oorspronkelijk *Tijdschrift voor agologie* (sinds 1972) (zie www.canonsociaalwerk.nl). Ook geen felicitaties bij de vreemde taalcombinatie van Nederlands en Engels. Ik begrijp wel dat die ontwikkeling ingegeven is door de toenemende druk op

academici om in internationale tijdschriften te publiceren, want pas dan worden er punten gescoord. Tegelijk wordt wel de eigen vakpers uitgehold. Zo ging in 2004 al het tijdschrift *sociale wetenschappen* ter ziele. De redactie van dat tijdschrift omschreef toen reeds (in een mooi themanummer over informele zorg) als structurele oorzaak: “publicaties in Nederlandse tijdschriften tellen niet of nauwelijks mee bij personele beoordelingen.” Nu de titel van Sociale Interventie verengelsen en mikken op een geleidelijk overgang van Nederlandstalig naar Engelstalig tijdschrift is toegeven aan die druk.

Maar toch felicitaties. Waarom dan wel? Omdat het tijdschrift nu expliciet en voluit kiest voor "open access", voor het gratis online plaatsen van de inhoud van het tijdschrift. Het eerste nummer en een paar oude nummers staan er al. Hopelijk volgen alle oude jaargangen, en alle toekomstige nummers.

Op de website van het tijdschrift wordt die keuze omschreven als (in het Engels, inderdaad): "This journal provides immediate open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge." Prima motivering, maar er is nog een andere goede reden om voor open access te gaan. Het informatielandschap van burgers is de afgelopen jaren ingrijpend gewijzigd. Die ontwikkelingen laten zich vooral omschrijven als digitaal, snel en gratis. Met een crisis in de krantenwereld en het verdwijnen van gedrukte encyclopedieën als gevolg. Zowel de meest triviale als de meest zwaarwichtige informatie vraag start bij google (en natuurlijk alle andere zoekmachines die er bestaan, al is google wel erg dominant aanwezig). Naar de bibliotheek gaan zoeken of betalen voor informatie doen alleen zonderlingen nog. Het informatielandschap van de professional in de sociale sector is op dezelfde wijze gewijzigd, en wordt ook in toenemende mate gekenmerkt door digitaal, snel en gratis. Het hoeft daarom niet te verbazen dat de vaktijdschriften het ritme van verschijnen

hebben teruggebracht en naast hun drukwerk vooral werk maken van een goede website en een stevige regelmatige digitale nieuwsbrief. Kijk maar naar *Zorg+Welzijn* of *Sozio*.

Wat de burger en de professional in de sociale sector doet, doet ook de student in het sociaal-agogisch onderwijs. Informatie zoeken voor een werkstuk begint met het intikken van wat trefwoorden in google. Helaas stopt het daar ook meestal, en wordt er vanuit de eerste oogst bij google niet verder gezocht in bibliotheek of elders. Dat is een vorm van luiheid, een vorm van informatie-verarming. Het maakt al die geduldig wachtende boeken en ingebonden jaargangen van tijdschriften in het studielandschap ineens een stuk minder relevant. We kunnen daar om komen, klagen dat de huidige generatie studenten er de kantjes afloopt, zo geen stevige basis uitbouwt om later het beroep mee in te gaan. Of we kunnen erkennen dat hier een mooie vorm van voorbereiding op het werkveld in zit, want daar is immers ook geen tijd om uitvoerig te gaan grasduinen in bibliotheken. Hoeveel sociaal werkers kent u die van hun baas tijd krijgen of het in de eigen tijd zelf nemen om richting bibliotheek te trekken als een bepaalde hulpverleningssituatie vraagt om aanvullende informatie? Geen. Eentje. Misschien twee. Maar alleszins een heel beperkt aantal. Dus is dat gedrag van die studenten nog zo vreemd niet. En is het maar goed dat er zo iets als google en digitale nieuwsbrieven zijn om gegeven de beperkte

tijdsinvestering in het zoeken van relevante informatie toch snel wat boven tafel te krijgen.

Er blijven echter twee problemen liggen. Ten eerste wil die student nog wel eens al dat materiaal dat via google gevonden wordt, met minimalistische inspanningen verknippen en verplakken tot een nieuwe tekst en die onder eigen naam als werkstuk inleveren. Helaas, helaas. Het werkt zelden omdat er toch rare teksten ontstaan en/of teksten die niet helemaal aansluiten bij het niveau van de student. En dan helpt google opnieuw om de oorspronkelijke bron snel terug te vinden. Probleem één opgelost, zij het met een teleurgestelde student.

Blijft het tweede probleem. Google kan de student (en bij uitbreiding ook de professional, de burger) alleen aanbieden wat vrij beschikbaar is in de publieke ruimte. Via google scholar of google books kan je ook wel zoeken in de overzichten van (wetenschappelijke) uitgevers, maar zodra het interessant wordt krijg je de vraag naar een wachtwoord of credit card. Alleen wie bij een betalende universiteit of hogeschool zit gaat dan nog verder met zoeken. De rest haakt af en gaat terug naar wat in de publieke ruimte gratis beschikbaar is. In de economie is er zo iets als de wet van Gresham, die stelt dat "bad money drives out good money". Het goede geld wordt opgepot, en het slechte geld wordt gebruikt in transacties. Je zou een variant

op deze wet kunnen formuleren voor ons huidige informatielandschap: "easily accessible information drives out less accessible information". Wat makkelijk te vinden is, maakt wat minder makkelijk te vinden is irrelevant. Enkel voor wetenschappers en sommige journalisten, die betaald worden en/of de drive hebben om verder te zoeken, gaat deze wet niet op. Alle andere burgers zoeken met google, en doen het met wat daar vindbaar is.

Er rust een zware verantwoordelijkheid op onze schouders. We moeten namelijk zorgen dat "easily accessible information" ook goede informatie is, en geen rommeltje van wat door reclame betaalde media of belangenbehartigers van inzicht x, y of z online plaatsen. Als wij al onze schrijfproducten aan (wetenschappelijke) uitgevers geven en toelaten dat die het achter slot en grendel plaatsen, verarmen we wat studenten en professionals en burgers tegenkomen in hun informatielandschap. Daarom staan al jaren al mijn teksten gratis online. Daarom gaan we met de canon sociaal werk stevig werk maken van de uitbouw van ons digitaal archief. Daarom feliciteer ik dit tijdschrift met de overgang naar "open access". De studenten in het hoger sociaalagogisch onderwijs (en de professionals in de sociale sector, en burgers) zullen hier de voordelen van plukken.